

Výroční zpráva ředitele za rok 2011

Shrnutí

V roce 2011 se Evropskému středisku pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) podařilo realizovat většinu jeho pracovního programu. Středisko současně zvýšilo svůj výkon, upevnilo své struktury a dále rozvíjelo svá partnerství, aby tak řešilo potřebu posílené reakce na hrozící nebezpečí přenosných nemocí v Evropě. Kromě prezentace hlavních úspěchů střediska v roce 2011 zahrnuje tato výroční zpráva v příloze 1 tabulky, které podrobně popisují provádění pracovního programu na rok 2011, tak jak jej schválila správní rada v listopadu 2010.

Zdroje

Základní rozpočet střediska se snížil z 57,8 milionu EUR v roce 2010 na 56,6 milionu EUR v roce 2011 (-2 %). K 31. prosinci 2011 mělo středisko ECDC 270 stálých zaměstnanců (dočasní zaměstnanci, smluvní zaměstnanci a vyslaní národní odborníci).

Práce týkající se nemocí

Středisko ECDC pokračovalo v přípravě nástrojů pro vědeckou práci, dozorové činnosti, databáze a sítě, jakož i v organizaci budování kapacit a odborné přípravy pro šest skupin nemocí spadajících do oblasti působnosti střediska. To bylo v souladu s ročním pracovním programem a se „Strategiemi programů zaměřených na specifické nemoci pro období 2010–2013“, které schválila správní rada v roce 2009.

Pokud jde o **antimikrobiální rezistenci a infekce související s poskytováním zdravotní péče**, byly hlavními událostmi v roce 2011 začlenění sítě evropského systému dozoru nad spotřebou antimikrobiálních látek (ESCAS-net) do střediska ECDC a vytvoření **modulu informačního systému epidemiologických informací (EPIS) pro antimikrobiální rezistenci a pro infekce související s poskytováním zdravotní péče**. Středisko ECDC také provedlo hodnocení rizika šíření *Enterobacteriaceae* produkující karbapenemázy (CPE) přenosem z pacienta mezi zdravotnickými zařízeními, se zvláštním důrazem na přeshraniční přenos, jakož i aktualizaci svého hodnocení rizika šíření New Delhi metalo- β -laktamázy a jejich variant v Evropě. Další klíčovou událostí byl čtvrtý výroční Evropský antibiotický den, který středisko ECDC koordinovalo v listopadu 2011. Tato událost, která zdůraznila narůstající rezistenci na poslední řady antibiotik, měla široký ohlas v celé Evropě a v období od 15. října do 15. prosince 2011 bylo zveřejněno celkem 611 článků. Konečně ve spolupráci s Euronews uvedlo středisko ECDC dokumentární pořad o evropských pacientech a jejich příbězích o tom, jak infekce takovouto multirezistentní bakterií ovlivnila jejich životy. Odhaduje se, že za šest měsíců vysílání tento dokumentární pořad zhlédne přibližně dvanáct milionů diváků.

V oblasti **vznikajících nemocí a nemocí šířených přenašeči** konsolidovalo středisko ECDC síť pro lékařské entomology a odborníky na veřejné zdraví zaměřenou na nemoci přenášené členovci (VBORNET). Tato síť vypracovala aktualizované distribuční mapy výskytu invazivních druhů komárů a dozoru nad nimi a rovněž začala validovat údaje pro další skupiny přenašečů (muchničky). Na základě šetření činností a potřeb členských států, které bylo provedeno v roce 2010, byly vytvořeny pokyny pro dozor nad hlavními přenašeči exotických nemocí u člověka. Pokud jde o nemoci přenášené klíšťaty, zaměřilo středisko ECDC svou práci s odborníky na ohlašovací povinnost spojenou s těmito nemocemi.

Pokud jde o nemoci přenášené komáry, byly každý týden vytvářeny distribuční mapy potvrzených případů západonilské horečky u člověka v EU a sousedních zemích. Konečně síť ECDC pro zavlečená virová onemocnění zaměřila svou činnost na reakci na propuknutí nemocí, externí zajištění kvality a podporu zvláštní odborné přípravy pro mikrobiology v členských státech.

V programu **nemocí a zoonóz přenášených potravinami a vodou** středisko ECDC rychle reagovalo na závažné celostátní propuknutí infekce *E.coli* produkující Shiga toxin v Německu provedením hodnocení rizik, pravidelným poskytováním aktuálních epidemiologických informací, zajištěním laboratorní a klinické podpory a úzkou spoluprací s úřadem EFSA, Komisí a členskými státy. Propuknutí této bakteriální infekce mělo dopad i na osoby cestující z jiných zemí. Zdárně pokračovaly přípravy vytvoření technické platformy pro sběr údajů o molekulární typizaci do systému TESSy.

V oblasti **pohlavně přenosných infekcí včetně HIV/AIDS a virů přenášených krví** zveřejnilo středisko ECDC pokyny k prevenci přenosných nemocí mezi injekčními uživateli, společně s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), na základě hodnocení programů prevence založeného na důkazech a odborného posudku. Byla předložena první zpráva o dozoru nad pohlavně přenosnými infekcemi zahrnující dvacet let údajů o pěti pohlavně přenosných infekcích, která ukazuje stávající různorodost péče a hlášení a zdůrazňuje výzvy ke zlepšování pochopení epidemiologie pohlavně přenosných infekcí v členských státech. Program Euro-GASP ukázal přetrvávající hrozbu multirezistentní gonorey. Byl zaveden zvýšený dozor nad hepatitidou B a C a poprvé byl proveden sběr údajů. Bylo zahájeno několik projektů s cílem podpořit členské státy, aby v budoucnu posilovaly programy prevence a kontroly.

Pokud jde o **chřipku**, uskutečnilo středisko ECDC tři workshopy týkající se připravenosti na pandemii společně s regionální kanceláří Světové zdravotnické organizace (WHO), které zahrnovaly země EU, zatímco čtvrtý workshop zahrnující země mimo EU/EHP uskutečnila organizace WHO. Letos připravilo středisko ECDC nový soubor informačních materiálů o chřipce určený pro širokou veřejnost a zdravotnické pracovníky. Středisko ECDC provedlo přezkum důsledků imunizace proti chřipce u dětí a těhotných žen založený na důkazech. Kromě toho středisko ECDC nadále posilovalo evropský dozor nad závažným průběhem onemocnění a úmrtími v důsledku chřipky. V oblasti sezonní chřipky vypracovalo středisko ECDC hodnocení rizik na sezonu 2010–2011, konsolidovalo práci v oblasti komunikace a poskytovalo podporu členským státům a Evropské komisi při provádění doporučení o očkování proti sezonní chřipce, které vydala Rada EU ve složení pro zdraví v roce 2009, a rovněž při provádění průzkumů VENICE týkajících se politik očkování a proočkovanosti (pandemická a sezonní chřipka).

V oblasti **tuberkulózy** byly vytvořeny standardy Evropské unie pro léčbu tuberkulózy, standardy zaměřené na pacienta určené pro klinické lékaře a zdravotnické pracovníky, které budou zveřejněny v dubnu 2012. Program úspěšně koordinoval činnosti Světového dne tuberkulózy s činnostmi zaměřenými na problém dětské tuberkulózy. Středisko ECDC pokračovalo v práci zaměřené na poskytování pokynů založených na důkazech, jejímž cílem během roku 2011 bylo vytvoření pokynů ke správě kontaktů osob s multirezistentní tuberkulózou.

Významné úspěchy v roce 2011 v případě **legionářské nemoci** zahrnovaly zavedení systému EPIS pro ELDSNet, uspořádání kurzů o legionářské nemoci a o konkrétních laboratorních metodách a provedení šetření o laboratorních kapacitách v členských státech. Byl vytvořen soubor nástrojů pro zkoumání případů propuknutí legionářské nemoci.

V oblasti **nemocí, jimž lze předcházet očkováním**, byla do střediska ECDC úspěšně převedena síť EUVAC, čímž byl dokončen přesun všech dozorových činností EU do střediska ECDC. Středisko ECDC aktivně přispělo k vypracování závěrů Rady o očkování dětí, které začaly vznikat za maďarského předsednictví. Byl spuštěn nový systém dozoru nad invazivními pneumokokovými onemocněními v EU. Středisko ECDC silně podpořilo hodnocení bezpečnosti vakcín proti pandemii chřipky a prostřednictvím sítě VAESCO provedlo studii rizika narkolepsie po očkování vakcínou Pandemrix. V prosinci 2011 se ve středisku ECDC konala třetí konference Eurovaccine, která přilákala 50 účastníků přímo do Stockholmu a 1 357 on-line účastníků prostřednictvím přímého přenosu po internetu.

Funkce v oblasti veřejného zdraví

Od svého zřízení před pěti lety klade středisko ECDC silný důraz na pokračující rozvoj svých funkcí v oblasti veřejného zdraví: dozor, vědecké poradenství, připravenost a reakce, odborná příprava a komunikace v oblasti zdraví. Nyní, když středisko ECDC nastoupilo konsolidační fázi, jsou funkce v oblasti veřejného zdraví pevně stanoveny. V roce 2011 středisko ECDC dále posílilo své infrastruktury a vylepšilo své provozní režimy, přičemž spolupracovalo s programy zaměřenými na specifické nemoci s cílem poskytnout zúčastněným stranám a občanům Evropy vysoce kvalitní konečné výsledky.

Dozor

Převodem sítě EUVACNET byly do podzimu 2011 všechny dříve externě zajišťované specializované sítě dozoru převedeny do střediska ECDC, které tyto sítě koordinuje. Středisko ECDC také podporovalo uživatele systému TESSy v členských státech dokumentací, odbornou přípravou a zvýšenou funkcíností pro tuto platformu. Byl rozšířen a dále zjednodušen postup pro sdílení údajů z dozoru v systému TESSy s třetími stranami. Rok 2011 byl také rokem, kdy bylo shromážděno nejvíce údajů od zahájení provozu střediska ECDC. Kromě své výroční epidemiologické zprávy zveřejnilo středisko ECDC 63 zvláštních zpráv o dozoru věnovaných nejrušnějším nemocem. Velké množství článků, souhrnů a prezentací vycházelo také z analýzy a výkladu údajů z dozoru shromážděných během roku 2011.

Vědecká podpora

V roce 2011 zorganizovalo středisko ECDC ve Stockholmu pátou výroční konferenci ESCAIDE, které se zúčastnilo téměř 600 odborníků na veřejné zdraví, epidemiologů a mikrobiologů. Proběhlo 180 ústních prezentací a bylo vystaveno 180

plakátů. Středisko ECDC bylo požádáno, aby poskytlo hodnocení rizik a technické poradenství pro několik otázek, včetně například vědeckého poradenství ohledně bezpečnosti tkání a buněk. Během celého roku byl pro správu a zaznamenávání poskytnutých pokynů stále více používán systém správy a archivace vědeckého poradenství (SARMS).

V listopadu 2011 uspořádalo středisko zasedání o změně klimatu zaměřené na to, aby zástupcům členských států poskytlo přístup k řadě zdrojů a nástrojů na podporu rozhodování, které středisko ECDC vytvořilo pro přizpůsobení se změně klimatu. Byl vytvořen snadno použitelný soubor informačních materiálů na bázi softwaru, který členskými státy umožní odhadnout svou vnitrostátní zátěž způsobenou přenosnými nemocemi, vyjádřenou jako celkový počet let života poznamenaných onemocněním (disability-adjusted life years – DALY). V prosinci byly tento soubor informačních materiálů a strategie jeho provádění v roce 2012, jakož i hlavní prvky metodiky zátěže způsobené přenosnými nemocemi představeny dotčeným členským státem. V roce 2011 byla zveřejněna závěrečná zpráva pracovní skupiny o metodikách medicíny založené na důkazech pro veřejné zdraví. Zabývá se otázkami souvisejícími s poskytováním poradenství založeného na důkazech v typických situacích, v nichž středisko působí, tj. pokud existuje málo důkazů a nedostává se času. Středisko ECDC také zavedlo program odborné přípravy zaměřený na medicínu založenou na důkazech pro veřejné zdraví / prevenci a kontrolu infekčních nemocí pro zaměstnance střediska ECDC a členské státy a první kurz pro externí subjekty uskutečnilo v květnu 2011.

Připravenost a reakce

V roce 2011 byla do provozu uvedena nová platforma pro hodnocení rizik nemocí, jimž lze předcházet očkováním. Středisko ECDC hodnotilo a monitorovalo rizika přenosných nemocí u jedné hromadné akce. Prostřednictvím systému včasného varování a reakce (EWRS) provozovaného střediskem ECDC bylo nahlášeno 64 hrozičích nebezpečí pro celou EU. Celkově bylo vypracováno a s členskými státy sdíleno 28 hodnocení hrozičích nebezpečí. Středisko ECDC rovněž poskytlo odborníky v dané oblasti na podporu členských států při reakci na propuknutí malárie a západonilského viru v Řecku. Mimo EU byli odborníci střediska ECDC přítomni na Haiti během propuknutí cholery po zemětřesení dne 12. ledna 2010.

Na základě poznatků z propuknutí infekce *E. coli* (STEC) v roce 2011 revidovalo středisko ECDC svůj interní operativní plán pro případy událostí týkajících se veřejného zdraví (PHE-OP) a dokončilo svůj plán zajištění kontinuity provozu. Středisko ECDC zorganizovalo několik workshopů zaměřených na simulační cvičení pro zaměstnance střediska ECDC a odborníky členských států. V roce 2011 zorganizovaly středisko ECDC a Europol workshop nazvaný „Evropské perspektivy pro meziagenturní spolupráci v oblasti hrozeb a rizik souvisejících s CBRN (EPICO)“. Byly pozvány další příslušné agentury a orgány, aby si vyměnily nejnovější strategie spolupráce, určily možné nedostatky a odhalily nové možnosti a potenciály. Workshop přispěl k dalšímu prosazování interoperability a součinnosti v připravenosti a zabýval se odhalováním úmyslných hrozeb a nebezpečí v oblasti CBRN a reakcí na ně.

Odborná příprava

V rámci odborné přípravy byly podniknuty činnosti zaměřené na budování kapacit zahrnující dvouleté programy stáží, například EPIET a EUPHEM. Po vyhodnocení programu EPIET byl ke stávajícímu rozměru EU doplněn i „rozměr programu členských států“, aby se zvýšil vlastnický vztah členských států k programu. Kromě toho požadovaly čtyři členské státy, aby byli stážisté jejich vnitrostátních programů odborné přípravy zařazeni do skupiny pro rok 2011 jako „programy související s EPIET“. Celková velikost skupiny se tak v roce 2011 zvýšila na 40 stážistů. V rámci činností vnitřní kontroly kvality programů EUPHEM a EPIET bylo uspořádáno celkem 24 návštěv členských států. Středisko ECDC také zorganizovalo několik programů zvláštní odborné přípravy a vypracovalo Příručku terénní epidemiologie Wiki (FEM Wiki). V roce 2011 dosáhlo středisko ECDC úplné akreditace UEMS (nepřetržité vzdělávání lékařů) pro všechny kurzy odborné přípravy střediska ECDC. Byla poskytnuta zvláštní odborná příprava pro imunizaci proti chřipce a provádění doporučení Rady EU.

Komunikace v oblasti zdraví

V roce 2011 vydalo středisko ECDC 122 vědeckých publikací. Internetové stránky střediska ECDC, které byly do provozu uvedeny v roce 2009, představují významný evropský zdroj informací týkajících se problematiky veřejného zdraví a v roce 2011 je navštívilo přibližně půl milionu návštěvníků. Sdělovací prostředky jsou významným kanálem s dosahem nad rámec internetových stránek a tisková kancelář udržuje vztahy s novináři, kteří se zabývají problematikou zdraví. Tisková kancelář střediska ECDC byla velmi zaneprázdněna během propuknutí infekce STEC. V roce 2011 oslavil své 15. výročí časopis Eurosurveillance. Časopis zveřejnil 190 stručných sdělení a běžných článků a rovněž 16 úvodníků, 10 dopisů a 39 jiných položek. Středisko ECDC nadále rozvíjí výzkum komunikace v oblasti zdraví a podporuje komunikační činnost členských států v oblasti zdraví systematickým mapováním komunikační činnosti v oblasti zdraví v Evropě, sdílením osvědčených postupů týkajících se zranitelných skupin obyvatelstva a překážek očkování, jakož i zveřejňováním řady publikací „náhledy do komunikace v oblasti zdraví“.

Partnerství

V roce 2010 se středisko ECDC rozhodlo posílit a zjednodušit způsob své spolupráce s členskými státy a v roce 2011 byl v každé zemi určen jeden vnitrostátní koordinační příslušný subjekt. V roce 2011 se uskutečnilo několik návštěv zemí, pokračoval projekt informování podle zemí a úspěšně pokračovalo provádění politiky střediska ECDC v oblasti spolupráce s třetími zeměmi, přijaté správní radou střediska ECDC v listopadu 2010. Byla dále posílena spolupráce s kandidátskými zeměmi a potenciálními kandidátskými zeměmi EU se zaměřením na dvě klíčové činnosti: provádění projektu nástroje

předvstupní pomoci střediska ECDC 2009/202-963 a zahájení nového projektu střediska ECDC 2011/282-291 a rozvoj nového nástroje hodnocení vytvořeného v úzké spolupráci s Evropskou komisí / Generálním ředitelstvím pro zdraví a spotřebitele (GR SANCO). Byly dále posíleny interinstitucionální vztahy s Evropským parlamentem, Radou ministrů, Evropskou komisí, ostatními evropskými agenturami, Světovou zdravotnickou organizací a partnerskými instituty střediska ECDC ve Spojených státech amerických, v Číně a Kanadě a s několika mezinárodními nevládními organizacemi, které působí ve stejné nebo obdobné oblasti jako středisko ECDC. Zvláštní pozornost si zasloužil podpis administrativní dohody ředitelem střediska ECDC a regionálním ředitelem Světové zdravotnické organizace pro Evropu a návštěva delegace z Parlamentu ve středisku ECDC vedená předsedou Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI).

Vedení

Středisko ECDC nadále pracovalo v souladu se souborem hodnot organizace přijatým v roce 2010: usilovat o kvalitu, zaměřovat se na službu a spolupracovat jako jeden jednotný tým ECDC. Uskutečnila se celkem tři zasedání správní rady a čtyři zasedání poradního sboru s podporou prostřednictvím specializované „extranetové“ sítě určené ke spolupráci.

Dne 1. dubna 2011 provedlo středisko ECDC důležité změny ve své struktuře s cílem zaměřit se více na soudržnost excelence a flexibilitu v naší práci. Po reorganizaci pokračovalo provádění pracovního programu na rok 2011 pro většinu činností podle plánu. Po auditu provedeném Útvarem interního auditu bylo zavedeno několik nových prvků pro přípravu pracovního programu na rok 2012: zahrnovaly celý rozpočet podle jednotlivých činností, cíle, ukazatele a cílové hodnoty a hodnocení rizik. Politika řízení kvality již byla zavedena, přičemž proces společného hodnotícího rámce (CAF)^{*} byl zahájen koncem roku 2011. Toto sebehodnocení vyústí v pět prioritních akcí ke zlepšení organizační výkonnosti v rámci pracovního programu na rok 2013.

Správa

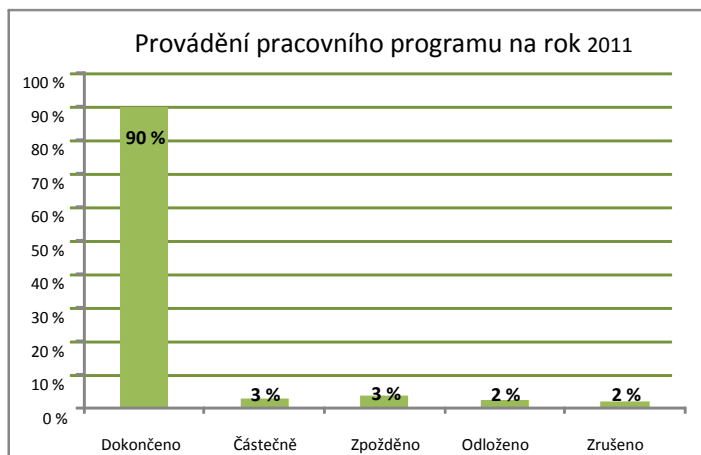
Po celý rok nadále podporovalo provozní činnost ECDC oddělení řízení zdrojů a koordinace. Základní rozpočet střediska se snížil z 57,8 milionu EUR v roce 2010 na 56,6 milionu EUR v roce 2011 (-2 %). V červnu 2011 vydala správní rada kladné stanovisko k účetní závěrce střediska za rok 2010. Byla přijata řada nových zaměstnanců a do konce roku činil celkový počet zaměstnanců 270. Do podpory reorganizace střediska ECDC se silně zapojilo oddělení lidských zdrojů: vytvořilo nová organizační schémata a seznamy zaměstnanců, jmenovalo nové manažery, připravilo nové manažery na jejich úkoly stanovením cílů pro jejich zaměstnance. Středisko uvedlo do praxe svůj nový interní postup pro přijímání a výběr zaměstnanců, aby dále posílilo průhlednost procesu výběru a přijímání zaměstnanců. V roce 2011 bylo pro zaměstnance střediska ECDC uspořádáno více než tisíc služebních cest, 238 zasedání a více než 3 000 externích účastníků se zúčastnilo zasedání nebo pohovorů ve středisku ECDC. Bylo zadáno více než 130 veřejných zakázek. V roce 2011 investovalo středisko ECDC přibližně osm milionů EUR do informačních a komunikačních technologií, přičemž polovina z této částky byla použita na vývoj provozních aplikací pro středisko ECDC, jeho externí partnery a členské státy a druhá polovina jde na údržbu a podporu stávajících aplikací a služeb. Byla zavedena interní komunikace s podporou různých nástrojů (intranet, zpravodaj) s cílem zlepšit interní tok informací a zvýšit efektivitu střediska.

^{*} Společný hodnotící rámec, nástroj pro komplexní řízení kvality navržený Evropským institutem veřejné správy (EIPA) na základě modelu excelence EFQM a modelu německé Univerzity správních věd ve Speyeru.

Provádění pracovního programu na rok 2011: přehled

Středisko ECDC zvládlo provést 90 % akcí ve svém pracovním programu a překročilo svůj cíl provádění rozpočtu: plnění rozpočtu na konci roku 2011 dosáhlo 96 % v případě závazků a 76 % v případě plateb.

Obrázek 1: Provádění pracovního programu na rok 2011 podle jednotlivých cílů. Podrobnosti viz příloha 1.

Cíl/programy pro specifické nemoci	Celkem	Dokončeno	Částečně	Zpožděno	Odloženo	Zrušeno
Antimikrobiální rezistence a infekce související s poskytováním zdravotní péče	15	13		1	1	
Vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči	7	7				
Nemoci a zoonózy přenášené potravinami a vodou	9	7	1		1	
Legionelóza	9	8	1			
HIV, STI a viry přenášené krví	12	12				
Chřipka	10	7		1	1	1
Tuberkulóza	8	5		2		1
Nemoci, jimž lze předcházet očkováním	12	11	1			
Dozor	9	9				
Vědecké poradenství	11	11				
Připravenost/reakce	13	11		2		
Odborná příprava	8	8				
Komunikace v oblasti zdraví	14	13	1			
Partnerství	9	8				1
Vedení	9	8			1	
Správa	21	20	1			
CELKEM	176	158	5	6	2	3
%	100%	90%	3%	3%	2%	2%